

Piše **Mate ĆURIĆ**

Vjerujte mi da sam u pravu, a iz četvrtstoljetnog iskustva praćenja pulskog festivala jedno je sigurno: film na programu ponedjeljkom sigurna je poruka da ništa niste propustili, pogotovo jer se i Arena nakon krcate subote i ugodno popunjene nedjelje poprilično isprazni na početku radnog tjedna. Dakle, mogu odmah reći da su dva filma trećeg dana sasvim suvišna, pa čak i da ih nije bilo, opet bi ove godine bio hrvatski filmski rekord. Tako da su Jurić i Dević komotno mogli odustati od svega još prije četiri godine, kada su zamislili ratni scenarij, pogotovo Jurić koji se već dokazao u Puli, a Dević izvan nje svojim dokumentarcima pa je tako u »Crncima« priču vodila dnevno-politička osječka priča o ulozi garaža u novoj hrvatskoj povijesti, a rat je opet zaobiden.

Naime, koliko god autori tvrdili da su htjeli napraviti univerzalnu priču o katarzi, zločinu, nečistoj savjesti, ratu kao promašenoj investiciji, dramsku ekspresiju, ne mogu pobjeći od namjerne simbolike koja baš suprotno svemu spomenutom daje pečat uloge Hrvatske u nedavnom ratu. Jer, da nije tako, onda se ne bi zumiralo i ambleme s jasno naznačenim kockicama, spominjalo konkretna imena, čak podvučena autentičnim dokumentarnim TV snimcima, a kada k tome film uliježe u »garažu«, onda ima-

mo isto ono što se istog dana zrcalilo na dnevno-političkim novinskim stranicama »da je Goldstein pisao noviju hrvatsku povijest po Feralu« a analogno tome Jurić i Dević film po Glavašu.

Ni jedno ni drugo naravno nije istina, već je sve, po starom dobrom hrvatskom običaju, izgubljeno u prijevodu pa nas opet Slovenci podučavaju kako se to treba raditi, što smo vidjeli u pravom i dobrom žanrovskom ostvarenju na temu poslijeratnih nestaš-luka (Krajolik br.2) - jasno razumljivo i onima koji nisu imali svoje (s)udbe, ali je kod nas već i sam spomen te teme bogohuljenje, dok se s

NACIONALNI PROGRAM 56. FESTIVALA IGRANOG FILMA U PULI: »CRNCI« ZVONIMIRA JURICA I GORANA DEVICA TE »PENELOPA« BENA FERRISA - RIJEČ KRITIKE - TRECI DAN

Film u garaži

Koliko god autori tvrde da su htjeli napraviti univerzalnu priču o katarzi, zločinu, nečistoj savjesti, ratu kao promašenoj investiciji, ne mogu pobjeći od namjerne simbolike koja baš suprotno svemu spomenutom daje pečat ulozi Hrvatske u nedavnom ratu. Jer, da nije tako, onda se ne bi zumiralo i ambleme s jasno naznačenim kockicama, spominjalo konkretna imena, čak podvučena autentičnim dokumentarnim TV snimcima, a kada k tome film ulijeće u »garažu«, onda imamo dnevnu politiku »da je Goldstein pisao noviju hrvatsku povijest po Feralu«, a Jurić i Dević film po Glavašu

druge strane sadašnjost moralizira ne bi li možda prekrila sve ono od prije i bila dostojna zamjena za pranje savjesti sredine navikle na zločin. Društvo iskrivljenih vrijednosti iskrivljuje i film, zato su Slovenci tamo gdje jesu, a mi tamo odakle bi se, svim silama željeli izvući, no da pritom ništa ne žrtvujemo.

U Milićevu filmu »Živi i mrtvi« sve je ovo već viđeno pa zbog toga ne vidim potrebu za »Crncima« kao još jednom naknadnom epizodom. To da su Jurić i Dević izuzetno talentirani, zna-

mo, da su Ivo Gregurević, Krešimir Mikić, Franjo Dijak, Rakan Rushaidat, Enes Hadžihafisbegović glumci ekstra klase, također znamo, da je snimatelj Branko Linta perfektan otkrili smo odavno, kao i ekspresivnu glazbu Jure Ferine i Pavla Mihojevića, pa čemu onda sve ponavljati? Da bi Dević prešao iz dokumentarnog u igrani film.

Tako nas i dalje prati hrvatski poslijeratni žanr »dimljenih filmova« - konzerviranih za kasniju upotrebu - priča o svemu post, a gotovo malo ili nimalo o bitnim uzrocima koji su

Krešimir Mikić i Franjo Dijak u filmu »Crnci«

doveli do tog stanja. Daleko je ovo od kulena, možda švargla. Zar ćemo opet čekati šezdeset godina pa početi snimati Domovinski rat onako kako je to s tolikim odmakom ono ratno vrijeme snimio Vrdoljak u »Dugoj mračnoj noći«, ali valja podsjetiti da je čak i onda prošlo dvadesetak godina, od kraja rata do '69., kada je Tonči snimio za ono vrijeme provokativan film »Kad čuješ zvona«, ili malo kasnije »U gori raste zelen bor« ('71.). Neće valjda biti da su onda vremena bila slobodnija?

Ah da, o čemu se uopće radi u »Crncima«? Zapovjednik istoimenog voda nakon primirja vodi dečke u neprijateljsko okruženje da izvuku poginule prijatelje, moral im podiže snimkom na kojoj Srbi ubijaju ustaše, uz glazbenu želju na kraju, a sve u namjeri da dignu branu i potopi drugu stranu. U svakom lancu je jedna slaba karika, a ovdje je to zalutali minner iz Lepoglave, doušnik, što li već, i vojnici bez cilja kojima je puna kapa svega te pucaju jedni u druge stvarajući tako povećan broj na popisu sudionika u

ratu, a onda nas režiseri vraćaju na početak priče u neku školu gdje se ekipa sprema na pohod. Film u garaži, publika u mraku, a ratni duhovi svuda oko nas. Samo mi je drago da se snaga Dijakove glume opet potvrdila kao u Nolinom »Pravom čudu« od prije dvije godine, kada je zasjenio i iskusnog Šerbedžiju. Što se tiče »Penelope«, drugog filma s HD formata, ali isto u konkurenciji za nagrade, hrvatsko-australske koprodukcije Bena Ferrisa, što reći nego opet ponoviti - film za ponedjeljak. Ima tu svega i svačega, od Penelope do Odiseja, čekanja i žderanja, silovanja i nadanja, drugim riječima ako bi sve sabrao u jednu riječ, onda bi to bila Penelopuša, ili Odisejuša. Nadam se da ste u tome prepoznali pojam sačekuša jer je ovaj filmski školski recital upravo to: čekaj hoće li se nešto desiti, a kad se desi, nije se ništa dogodilo. Kao da sam slutio da će se nešto desiti sa seksom na našem filmu, pa se evo i dogodilo. Nećete vjerovati, prikazan je onako normalno, znate već - muškarac gore.

Naravno, scenu seksa između Penelope (Natalie FINDERLE) i Odiseja (FRANO MAŠKOVIC) režirao je Australac. Možda bi ove strance trebalo uvesti ne samo kao nogo-metne suce, već i da nam konačno režiraju i ratnu povijest. Oni to znaju vješto zamotati. Dok mi uporno odmotavamo, odmotavamo i ...

